

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8CoP/51/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5919200925
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5919200925.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a členiek senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a JUDr. Táne Rapčanovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: A. L. O. X., nar. XX.XX.XXXX, F. O. X., nar. XX.XX.XXXX, a H. O. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Ružomberok, deti rodičov matky: F. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX/X, XXX XX N., práv. zast. Mgr. Monika Dubská, advokátka, so sídlom N. XXX/XX, XXX XX Q., a otca: A. O. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. M. G. S., O. K. CH XXX S. Anglicko, občan Španielskeho kráľovstva, práv. zast. JUDr. Branislav Samec, advokát, so sídlom H. XX, XXX XX T., o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 367 Civilného mimosporového poriadku, na odvolanie otca proti uzneseniu Okresného súdu Ružomberok č.k. 2P/29/2019-109 z 28. októbra 2019, takto

rozhodol:

uznesenie okresného súdu m e n í tak, že návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol doručený okresnému súdu 23. októbra 2019, z a m i e t a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením okresný súd vyhovel návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý mu bol doručený 23. októbra 2019 a ktorým sa matka domáhala, aby bola otcovi maloletých detí uložená povinnosť tieto odovzdať do starostlivosti matky. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný v konaní o úprave práv a povinnosti rodičov k maloletým deťom, ktoré bolo začaté na návrh matky podaný na Okresnom súde Ružomberok 4. júna 2019. Okresný súd mal z obsahu spisu preukázané, že maloleté deti sa narodili vo Veľkej Británii, pričom reálne žili spolu s matkou od letných prázdnin 2018 po dohode rodičov, t. j. aj so súhlasom otca, na území Slovenskej republiky. Otec detí je cudzí (španielsky) štátny príslušník žijúci vo Veľkej Británii, občasne na území Slovenskej republiky. Maloletý F. a maloletý A. navštevovali na území Slovenskej republiky školské zariadenie, mali zabezpečenú zdravotnú starostlivosť a vytvorené sociálne väzby, od 07.04.2017 mali na území Slovenskej republiky nahlásený aj trvalý pobyt. Maloletý H. mal od septembra 2019 nastúpiť do materskej školy v obci N., pričom na území Slovenskej republiky mal nahlásený trvalý pobyt od 09.08.2017. Maloleté deti 11.07.2019 odcestovali s otcom na prázdniny do Veľkej Británie, pričom v zmysle rodičovskej dohody sa mali vrátiť na územie Slovenskej republiky dňa 12.08.2019. Otec sa s deťmi nevrátil a vo Veľkej Británii začal konanie o zverenie maloletých detí do jeho starostlivosti. Na základe týchto zistení okresný súd ustálil, že má právomoc konať a rozhodovať o návrhu matky na úpravu práv a povinnosti rodičov k maloletým deťom, ako aj o jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v zmysle čl. 8 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie“), nakoľko maloleté deti mali v čase začatia konania obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky. Pre úplnosť uviedol, že matka vyslovila nesúhlas a neprijala právomoc súdov Veľkej Británie, čím nedošlo k založeniu právomoci súdov Veľkej Británie v zmysle článku 12 ods. 3 tohto nariadenia. Následne súd vychádzajúc z ustanovení § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného

mimosporového poriadku (ďalej „CMP“) v spojení s § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 329 ods. 1 - 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 366 veta prvá CMP a § 467 ods. 1 CMP rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia. Okresný súd dospel k záveru, že sú splnené v súdnej veci podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia. Vychádzal zo zistenia, že rodičia maloletých detí uzatvorili 14.06.2019 písomnú rodičovskú dohodu, ktorou si upravili rodičovské práva k maloletým deťom. Matka následne v dobrej viere zverila deti do starostlivosti otca a súhlasila, aby s ním vycestovali do Anglicka na prázdniny. Otec jej ich mal doviesť naspäť do augusta 2019, čo neurobil. Od daného času sú deti bez súhlasu matky v štáte, ktorý nie je štátom ich obvyklého pobytu a matka nesúhlasí, aby sa tam ďalej zdržiavali. Za právne bezvýznamné považoval okresný súd tvrdenie otca, že na rodičovskej dohode následne netrval. Zo správania otca mal pochybnosť, či tento mal vôbec v úmysle vrátiť deti matke tak, ako sa dohodli a či by rešpektoval akékoľvek ďalšie dohody, ktoré by prípadne uzatvorili s matkou ohľadom úpravy rodičovských práv k maloletým deťom. Uviedol, že nespochybňuje právo otca na styk a starostlivosť o maloleté deti, avšak nie na úkor ich vytrhnutia z náručia matky, ktorá zabezpečovala starostlivosť o ne od narodenia. Deti majú podľa názoru okresného súdu vyrastať v harmonickom prostredí, v presvedčení o rovnako milujúcich rodičoch, bez stresov a vybavovania si vzájomných účtov cez deti. Pokiaľ sa otec nevie zmieriť so situáciou, že s matkou detí ukončili partnerský vzťah, nie je to dôvod, aby deti matke odobral za účelom jej potrestania. Deti majú právo na oboch rodičov a súd nemal za preukázané, že počas pobytu detí v domácnosti matky by matka otcovi bránila podieľať sa na ich výchove. Prihliadol aj na správu kolízneho opatrovníka, podľa ktorej matka má vytvorené vyhovujúce podmienky na starostlivosť o deti. Nezistil, že by matka starostlivosť zanedbávala a deti by boli vystavené nevhodným vplyvom na ich fyzický a psychický vývoj. Rovnako z predložených vyjadrení triednych učiteliek detí nezistil, že by o maloleté deti nebolo adekvátne postarané. Okresný súd uviedol, že rozhodnutie je aj v najlepšom záujme maloletých detí, ktoré sú vzhľadom na svoj nízky vek odkázané na starostlivosť matky, ktorá im ju od narodenia zabezpečovala. Za účelom poskytnutia preventívnej ochrany záujmu maloletých detí, zabezpečenia stabilizácie ich rodinného a sociálneho prostredia, nariadil neodkladným opatrením ich odovzdanie matke.

2. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie otec. Namietal nesplnenie jednej zo základných procesných podmienok konania, a to nedostatok právomocí okresného súdu rozhodnúť o návrhu matky. Tvrdil, že súd nesprávne ustálil na základe ním zistených skutočností, že maloleté deti majú obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, z čoho následne odvodzoval aj svoju právomoc vo veci rozhodnúť v zmysle čl. 8 Nariadenia. Uviedol, že nariadenie neupravuje minimálnu dĺžku pobytu, po uplynutí ktorej možno konštatovať, že došlo k založeniu obvyklého pobytu dieťaťa v štáte, kde sa zdržiava. Okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa musia byť zohľadnené aj ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodiť, že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter a že pobyt dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia. Najmä treba prihliadať na trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu, štátnu príslušnosť a presťahovanie rodiny do tohto štátu, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, rodinné a sociálne väzby dieťaťa v danom štáte. Počas pobytu maloletých detí na Slovensku nedošlo k ich dostatočnému začleneniu do sociálneho a rodinného prostredia na rozdiel od Veľkej Británie, kde deti dlhodobo žili, majú tam vytvorené bohaté sociálne väzby, neexistuje tam jazyková bariéra. Všetky deti tam majú zabezpečené podmienky na školskú dochádzku, žili tam väčšinu svojho života a majú aj národnosť tejto krajiny. Na základe týchto skutočností otec tvrdil, že miestom obvyklého pobytu maloletých detí je Veľká Británia, a preto pre nedostatok právomoci mal okresný súd konanie bezodkladne zastaviť. Vzhľadom na spochybnenie právomoci slovenského súdu podal dňa 01.09.2019 na miestne príslušnom súde v Spojenom kráľovstve návrh na konanie o určenie rodičovských práv a povinností a matka napriek tomu podala návrh na vydanie neodkladného opatrenia 23.10.2019, t. j. viac ako 4 mesiace od ich odchodu do Veľkej Británie. Ďalej namietal, že okresný súd rozhodol napriek tomu, že neboli osvedčené dostatočné dôvody na vydanie neodkladného opatrenia v zmysle § 329 ods. 1 a 2 CSP. Matka neosvedčila dôvodnosť nároku, teda nepreukázala, že by pobyt maloletých u otca nebol v ich záujme. Naopak, zo správ školských zariadení a posudkov maloletých detí vyplýva opak, že návrat k matke nie je v ich záujme. Ďalej neosvedčila potrebnosť bezodkladnej úpravy pomerov, čo zahŕňa aj prvok naliehavosti a nevyhnutnosti. Rovnako neodkladným opatrením nemôže byť dosiahnutá ani efektívna ochrana záujmu maloletých detí, ktoré by boli nútené opustiť Veľkú Britániu uprostred školskej dochádzky, s čím im okrem psychického stresu vzniknú aj medzery v učení, ktoré neskôr nemusia dohnať. Deti by museli opustiť bezpečné a stabilné prostredie, v ktorom sa aktuálne zdržiavajú a vrátiť sa do nevhodného prostredia, z ktorého majú strach. Rovnako neodkladné opatrenie nie je ani primerané. Súd prvej inštancie sa nezaoberal prostredím, v ktorom deti vo Veľkej

Británii v čase vydania uznesenia žijú a v ktorom sa pohybovali dlhé roky pred odchodom na Slovensko. Vo Veľkej Británii prebieha obdobné konanie o zverení detí do starostlivosti otca a takisto je tam zisťované prostredie, v ktorom deti žijú. Pri vydávaní neodkladného opatrenia je súd povinný z úradnej povinnosti prihliadať aj na záujem maloletých detí, čo v tomto prípade neurobil dostatočne. Neprihliadal na názor maloletých detí, ktorý nezisťoval. Otec poukázal na obsah správ zo školských zariadení, ktoré aktuálne navštevujú deti vo Veľkej Británii, najmä na tie časti, kde sa vyjadrujú k možnosti vrátenia sa na Slovensko negatívne. V závere odvolania namietal aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu. Otec navrhol, aby krajský súd ako súd odvolací konanie bezodkladne zastavil, prípadne aby napadnuté uznesenie zrušil alebo zmenil tak, že maloleté deti budú zverené do osobnej starostlivosti otca.

3. Matka ani kolízny opatrovník sa k odvolaniu otca nevyjadřili.

4. Krajský súd, ako súd odvolací preskúmal vec podľa §65 a 66 CMP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) uznesenie okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil tak ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia.

5. Vzhľadom na námietku nedostatku právomoci (medzinárodnej súdnej príslušnosti) slovenských súdov na rozhodovanie o neodkladnom opatrení, odvolací súd v prvom rade posudzoval otázku právomoci. S poukazom na uvedené bolo treba v otázke právomoci aplikovať nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003. Kritéria právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností upravené týmto nariadením sú tvorené tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti (čl. 12 preambuly). To znamená, že právomoc by mal mať členský štát obvyklého pobytu dieťaťa s výnimkou určitých prípadov zmeny pobytu dieťaťa alebo v dôsledku dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností (čl. 12 preambuly v spojení s čl. 8 oddielu 2). Obvyklý pobyt zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálne a rodinného prostredia.

6. V posudzovanom prípade zo skutkového stavu vyplývajúceho z doterajšieho obsahu spisu sa javí, že všeobecná právomoc slovenského súdu konať vo veci rodičovských práv ku všetkým trom maloletým deťom je daná tým, že v čase začatia konania mali tieto na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt (čl. 9 oddiel 1 nariadenia). Z doposiaľ vykonaného dokazovania je nepochybné, že maloleté deti sa zdržiavali na území Slovenskej republiky od augusta 2018 až do júla 2019. Ako vyplynulo z návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, s otcom maloletých detí a s deťmi prišli na Slovensko z Anglicka s úmyslom sa tu trvale usadiť. Deti po príchode začali navštevovať aj školské a predškolské zariadenia v mieste ich aktuálneho bydliska vo N., okres Q.. Otec tieto tvrdenia matky v podanom odvolaní spochybňuje avšak vo vyjadrení k návrhu na úpravu práv a povinností sám v bode II. označenom ako „Skutkový stav“ uvádza: „Približne v auguste 2018 sa spolu s matkou rozhodli, že pôjdu s deťmi žiť na Slovensko. Pred odchodom si vzal pôžičku 6.000 libier, ktoré chceli spolu s matkou maloletých použiť na štart nového života na Slovensku.“ Teda nespochybňuje, ale naopak potvrdzuje tvrdenia matky, že prišli na Slovensko s úmyslom sa tu trvalo usadiť. Aj ďalšie konanie rodičov maloletých detí po príchode na Slovensko, a to že deti začali navštevovať školské a predškolské zariadenia nasvedčuje tomu, že ich príchod na Slovensko nebol len dočasný charakteru. Naviac, keď ani po tom, ako otec mal zdravotné problémy, pre ktoré musel vycestovať do Anglicka, nedošlo k tomu, aby sa matka spolu s deťmi vrátili do Anglicka, ale naopak, otec ich navštevoval na Slovensku. Tak isto matka si tu našla zamestnanie. Okolnosť, že maloleté deti riadne neovládajú slovenský jazyk vyplýva zo spôsobu ich života s rodičmi, keďže v minulosti bývali v Anglicku, kde sa týmto jazykom dorozumievali. Odvolací súd, rovnako ako okresný súd dospel k záveru, že má právomoc vo veci konať a preskúmal napadnuté uznesenie.

7. Z charakteru neodkladného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením nemusí súd zistiť všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia a pri zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Je však nutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, ako i osvedčenie nebezpečenstva ujmy a najmä, pokiaľ ide o maloleté deti, záujem maloletých detí. Dočasné rozhodnutie slúži ako záruka efektívnosti ďalšieho postupu v konaní a budúceho núteného výkonu súdneho rozhodnutia, má preventívny charakter. Týmto rozhodnutím by

mali byť predbežne stanovené pevné pravidlá pre rodičov v otázke výkonu ich rodičovských práv a povinností, keď pri ich realizácii nevedia správne komunikovať.

8. V súdnom prípade matka nutnosť nariadenia neodkladného opatrenia odôvodňovala tým, že otec bez jej súhlasu ostal s deťmi na území Anglicka a nevrátil sa s nimi „domov“ na Slovensko, ktoré je krajinou ich obvyklého pobytu. Postupoval v rozpore s ich vzájomnou písomnou rodičovskou dohodou, ktorej znenie bolo predložené okresnému súdu, ktorú po tom ako mu umožnila a súhlasila, aby s deťmi odišiel do Anglicka vypovedal, resp. súdu oznámil, že na tejto dohode netrvá, ale bude žiadať, aby deti boli zverené do jeho výchovy a starostlivosti (oproti dohode, podľa ktorej mali byť deti zverené do starostlivosti matky). Skutkové vymedzenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia smeruje k vyriešeniu otázky neoprávneného premiestnenia maloletých detí otcom z územia Slovenskej republiky do Anglicka. V tomto prípade však navrátenie detí je nutné riešiť postupom podľa osobitných ustanovení nariadenia, ktoré upravujú spôsob, akým sa uplatňuje návrat dieťaťa neoprávneného premiestneného do štátu jeho obvyklého pobytu a nie nariadením neodkladného opatrenia. Prípadné nariadenie neodkladného opatrenia neznamena, že otec je povinný deti matke odovzdať na území Slovenskej republiky. V čase rozhodovania okresného súdu boli maloleté deti premiestnené na územie Veľkej Británie. Matka nesúhlasila s premiestnením a nariadením neodkladného opatrenia sa snažila domôcť, aby deti boli odovzdané do jej starostlivosti. Netvrdila a neosvedčila žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali odňatie detí zo starostlivosti otca, ktorý má tak isto právo o deti sa starať a vychovávať. Naopak to, že súhlasila, aby deti strávili časť prázdnin s otcom odôvodňuje záver, že otec vie poskytnúť deťom adekvátnu opateru. Táto skutočnosť však nič nemení na fakte, že deti sú vo Veľkej Británii bez súhlasu matky.

9. Krajský súd preto odvolaniu otca vyhovel a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

10. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1, 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C. m. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).